

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) เพื่อศึกษาข้อมูลที่สตรีใช้ในการตัดสินใจมารับบริการฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชานครราชสีมา

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้ คือ สตรีที่มีอายุครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์ขึ้นไป เนื่องจากระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายขณะตั้งครรภ์ที่สำคัญ หากสตรีไม่มาฝากครรภ์ในระยะนี้ถ้ามีอาการแทรกซ้อนใด ๆ ก็จะทำให้อันตรายถึงชีวิตทั้งกับมารดาและทารกได้ นอกจากนี้ยังเป็นระยะสุดท้ายของการตั้งครรภ์ที่สตรีจะมาใช้บริการฝากครรภ์ได้ จากการรวบรวมข้อมูลสตรีที่มีอายุครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์ขึ้นไป ในสมุดทะเบียนฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชานครราชสีมา ปีพุทธศักราช 2536 พบว่ามีจำนวน 3,784 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ สตรีที่มีอายุครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์ขึ้นไป มารับบริการฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชานครราชสีมา จำนวน 362 คน (โดยการคำนวณจากสูตรที่ 1 ในภาคผนวก ข.) ได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic random sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. คำนวณหาระยะห่างของตัวอย่าง (โดยการคำนวณจากสูตรที่ 2 ในภาคผนวก ข.) ได้ค่าระยะห่าง = 10
2. กำฉลากเลขเริ่มต้น 1-10 แล้วจับฉลากได้หมายเลข 3
3. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะได้จากฉลากหมายเลขแรกที่จับได้ (3) และหมายเลขต่อไปห่างจากหมายเลขแรกที่สุ่มได้ 10 หมายเลขต่อ ๆ ไป (3, 13, 23,...) จนได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดคือ 362 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทัศนคติที่ใช้ในการตัดสินใจมารับบริการฝากครรภ์ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 1 ชุดประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย

ลักษณะทั่วไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ สถานภาพสมรส ระดับเศรษฐฐานะ ระยะทางจากบ้านถึงโรงพยาบาล

ภาวะสุขภาพและการตั้งครรภ์ ได้แก่ ภาวะสุขภาพ ลำดับครรภ์ จำนวนบุตรที่มีชีวิต รอด อาสุครรภ์ จำนวนครั้งของการตรวจครรภ์ ความสม่ำเสมอในการตรวจครรภ์ ไตรมาสที่เริ่มฝากครรภ์ ผู้แนะนำมาฝากครรภ์ ประสบการณ์ตั้งครรภ์หรือการคลอดผิดปกติ ประสบการณ์ที่บุตรเสียชีวิต

ส่วนที่ 2 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการฝากครรภ์ ประกอบด้วยข้อเท็จจริง 9 เรื่อง คือ การวินิจฉัยการตั้งครรภ์จำนวน 2 ข้อความ สุขภาพของทารกในครรภ์จำนวน 4 ข้อความ ภาวะโภชนาการจำนวน 7 ข้อความ การเตรียมเต้านมและหัวนมจำนวน 3 ข้อความ ภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์จำนวน 12 ข้อความ การติดต่อของโรคจากมารดาสู่ทารกจำนวน 4 ข้อความ พฤติกรรมการร่วมเพศขณะตั้งครรภ์จำนวน 3 ข้อความ และการคลอดจำนวน 6 ข้อความ รวมทั้งหมดจำนวน 45 ข้อความลักษณะการวัดจะเป็นแบบเลือกตอบทราบ หรือไม่ทราบ สำหรับแหล่ง และสถานการณ์การได้รับข้อมูลเป็นลักษณะคำถามปลายเปิดถามรายการข้อความ

ส่วนที่ 3 ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับการตั้งครรภ์และการฝากครรภ์และการฝากครรภ์ ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดต่อโอกาสเสี่ยงของการเกิดอันตรายขณะตั้งครรภ์จำนวน 1 ข้อความ ความรุนแรงของอันตรายขณะตั้งครรภ์จำนวน 6 ข้อความ ประโยชน์ของการฝากครรภ์จำนวน 3 ข้อความ และอุปสรรคของการฝากครรภ์จำนวน 4 ข้อความรวมทั้งหมดจำนวน 14 ข้อความลักษณะการวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับดังนี้

มาก	หมายถึง	สตรีมีความรู้สึกที่ข้อความนั้นตรงกับระดับความรู้สึกมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	สตรีมีความรู้สึกไม่แน่ใจว่าตนเองมีความรู้สึกถึงข้อความมากหรือน้อย
น้อย	หมายถึง	สตรีมีความรู้สึกที่ข้อความนั้นตรงกับระดับความรู้สึกเล็กน้อย

ไม่มีความรู้สึก หมายถึง สตรีไม่มีความรู้สึกตรงต่อข้อความนั้น

3.3 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีการสร้างแบ่งออกเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.3.1 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลในการตัดสินใจมารับบริการฝากครรภ์

3.3.2 กำหนดขอบเขต โครงสร้างของเนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุม และตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3.3 สร้างเครื่องมือ แล้วนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3.3.4 หลังจากนั้นนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content-validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสมและความครอบคลุมของเนื้อหาซึ่งประกอบด้วย

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านสูติศาสตร์	จำนวน 2 ท่าน
พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านสูติศาสตร์	จำนวน 2 ท่าน
อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการพยาบาลสูติศาสตร์	จำนวน 2 ท่าน
อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร	จำนวน 1 ท่าน

นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.3.5 หาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการหาความเที่ยง (Reliability) ของความคงที่ภายใน (Coefficient of interconsistency) โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับสตรีที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับประชากรที่ศึกษาจำนวน 30 ราย แล้วนำมาแยกวิเคราะห์เฉพาะส่วนที่ 2 และ 3 โดยส่วนที่ 2 วิเคราะห์ด้วยสูตรของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson, KR-21) (สูตรการคำนวณที่ 3.1 ในภาคผนวก ข.) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87 และส่วนที่ 3 นำมาวิเคราะห์ ด้วยสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) (สูตรการคำนวณที่ 3.2 ในภาคผนวก ข.) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.73

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ.2538 ณ หน่วยการฝากครรภ์ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ขอหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

3.4.2 เข้าพบหัวหน้าแผนกฝากครรภ์เพื่อชี้แจงรายละเอียด และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.3 จัดลำดับที่ของการมารับบริการฝากครรภ์เฉพาะสตรีที่มีอายุครรภ์ตั้งแต่ 28 สัปดาห์ขึ้นไป จากสมุดทะเบียนฝากครรภ์ โดยลำดับหมายเลขต่อเนื่องกันในทุกวันทำการ ที่ให้บริการรับฝากครรภ์ตั้งแต่เวลา 8.00 น.-12.00 น.

3.4.4 สตรีที่มีลำดับการมารับบริการฝากครรภ์ตรงกับหมายเลขของกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ (3, 13, 23, ..., 3613) ถือว่าเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

3.4.5 ให้กลุ่มตัวอย่างที่ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย เซ็นชื่อยินยอมในแบบบันทึกสิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

3.4.6 เมื่อกลุ่มตัวอย่างตรวจครรภ์แล้ว สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง และทำเครื่องหมายที่สมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็กของกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันการเลือกตัวอย่างซ้ำ

3.4.7 เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครบตามจำนวนที่ต้องการ นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำใส่รหัสข้อมูล แล้วนำไปแยกวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.5.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

3.5.1.1 ลักษณะทั่วไป ได้แก่ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ สถานภาพสมรส ระดับเศรษฐกิจ ระยะทางจากบ้านถึงโรงพยาบาล โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

3.5.1.2 ภาวะสุขภาพและการตั้งครรภ์ ได้แก่ ภาวะสุขภาพ ลำดับครรภ์

จำนวนบุตรมีชีวิตรอด อายุครรภ์ จำนวนครั้งของการตรวจครรภ์ ความสม่ำเสมอในการตรวจครรภ์ ไตรมาสที่เริ่มฝากครรภ์ ผู้แนะนำมาฝากครรภ์ ประสบการณ์การตั้งครรภ์หรือการคลอดผิดปกติ ประสบการณ์ที่บุตรเสียชีวิต โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3.5.2 วิเคราะห์ข้อมูลว่าสตรีที่มาใช้บริการฝากครรภ์ทราบหรือไม่ทราบ ข้อมูลในส่วนนี้อ้างอิงจริงโดย

3.5.2.1 จำแนกตามข้อมูลแต่ละเรื่องโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3.5.2.2 จำแนกตามแหล่งข้อมูลแต่ละเรื่องโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3.5.2.3 จำแนกตามสถานการณ์ขณะที่ได้รับข้อมูลแต่ละเรื่องโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3.5.3 วิเคราะห์ข้อมูลว่าสตรีที่มาใช้บริการฝากครรภ์มีระดับความรู้เกี่ยวกับความรู้สึกลึกซึ้ง ระดับใดโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ